

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2023. (V. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. Helmecczy László ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.081/2019/9. számú ítéletére, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 20.P.20.101/2018/32. számú ítéletére is kiterjedően – a Kúria Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó 1994 és 2014 között országgyűlési képviselő, 2002 és 2006 között honvédelmi miniszter volt. Az elszámoltatási kormánybiztos 2011. február 24-én kelt feljelentése alapján mentelmi joga felfüggesztése mellett, miniszteri tevékenységével összefüggésben ellene, mint I. rendű vádlottal és a II. rendű vádlottal szemben jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettének gyanúja miatt büntetőeljárás indult. A hatáskör vizsgálatát követően a Fővárosi Ítéltábla az eljárásra a Pesti Központi Kerületi Bíróságot jelölte ki. A vádirat kiegészítése után az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 2014. február 28. napján a vádlottakat bűncselekmény hiányában felmentette az ellenük emelt vád alól. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: II. rendű alperes) az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, mert azon az állásponton volt, hogy az elsőfokú bíróságnak nem volt hatásköre. Az ügyet elbírálás végett a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsához tette át, utóbbi azonban hatásköre hiányát állapította meg. A Kúria 2015. július 8. napján meghozott Bkk.I.865/2015/4. számú határozatával a II. rendű alperes határozatát hatályon kívül helyezte, és kötelezte az elsőfokú ítélet érdemi elbírálására.
- [4] A II. rendű alperes 2015. november 19-én kelt, 23.Bf.10.062/2015/5. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, az indítványozó és a II. rendű vádlott bűnösségét megállapította, velük szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést és pénzbüntetést szabott ki. A harmadfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2016. június 20. napján kihirdetett 4.Bhar.60/2016/15. számú ítéletével mindkét vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette az ellenük emelt vád alól. Az indítványozó a feljelentés megtételétől a jogerős felmentő ítélet meghozataláig öt év és négy hónapig büntetőeljárás hatálya alatt állt.
- [5] Ezt követően az indítványozó pert indított a Legfőbb Ügyészség (a továbbiakban: I. rendű alperes) és a II. rendű alperes ellen személyiségi jogai megsértésének megállapítását kérve, egyéb közhatalom gyakorlásával okozott kár megfizetése iránt. Az indítványozó szerint az I. rendű alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert nem utasította el a nyilvánvalóan alaptalan feljelentést és megalapozott gyanú hiányában

kezdemenyezett ellene eljárást. A vád tárgyát képező ingatlan értékesítési gyakorlatot ugyanis a korábbi honvédelmi miniszter idején alakították ki, s ő annak megfelelően járt el, ennek ellenére csak vele szemben indult büntetőeljárás. Kérte továbbá annak megállapítását is, hogy az I. rendű alperes a mentelmi joga felfüggesztését kezdeményező iratában tett tényállításai, s a közel hat évig tartó büntetőeljárás miatt sérült a becsülethez és jó hírnévhez fűződő személyiségi joga. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert meggyőző indok nélkül helyezte hatályon kívül az elsőfokú felmentő ítéletet, s tette vitássá a Pesti Központi Kerületi Bíróság hatáskörét. Egyáltalán nem értékelte a korábbi lakáskiutalási gyakorlatot, ami mindvégig megfelelt a jogszabályoknak, s kirívóan súlyos jogsértést elkövetve állapította meg a bűnösségét. Indítványozta az emberi méltósága, becsülete, jó hírneve megsértésének megállapítását is, mert a II. rendű alperes a bűnösség kimondása során az ügyészi fellebbezés tartalma szerinti határozatot hozott.

- [6] Az indítványozó állította, hogy azért lett gyanúsított, majd vádlott, és azért folyt ellene a büntetőeljárás, mert a Magyar Szocialista Párt tagja és szocialista honvédelmi miniszter volt. Álláspontja szerint az I. rendű alperes törvényes alap nélkül rendelt el nyomozást, és képviselte a vádat, ami ráadásul nem felelt meg a törvényes vád követelményének. Bűncselekmény és alapos gyanú hiányában gyanúsítottként nem lehetett volna kihallgatni. Az I. rendű alperes eljárása tisztességtelen, jogszerűtlen, szakszerűtlen és koncepcionális volt. A II. rendű alperes kirívó törvénysértést követett el, amikor az ügy katonai tanácshoz való áttételről rendelkezett, majd kirívó eljárási szabálysértéssel módosította a tényállást. A felmentő ítéletet úgy helyezte hatályon kívül, hogy meggyőző hiányosságot, hatályon kívül helyezési okot, megalapozatlansági hibát nem állapított meg. A jogerős felmentő ítélet igazolja, hogy az alperesek durva, kirívó törvénysértésekkel folytatták le az eljárást.
- [7] A Budapest Környéki Törvényszék 2019. szeptember 13. napján kelt, 20.P.20.101/2018/32. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A döntés szerint csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés ad alapot a jogalkalmazó felelősségének megállapítására, önmagában a bizonyítékok téves mérlegelése vagy jogszabály téves értelmezése, alkalmazása nem alapozza meg a kártérítési felelősséget. A bíróság álláspontja szerint az ügyészség bűnüldözési kötelezettségéből adódóan indított nyomozása akkor sem elegendő a személyiségi jogsértés megállapításához, ha a bíróság mérlegelése folytán a vád utóbb alaptalannak bizonyul. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes eljárásában sem észlelt olyan cselekményt, intézkedést, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy az indítványozóval szemben politikai hovatartozása, párttagsága, korábbi miniszteri pozíciója miatt folytatta le a büntetőeljárást. A felmentő ítélet nem állapított meg a II. rendű alperes terhére kirívóan súlyos jogsértést, a jogerős felmentő ítélet eltérő jogértelmezésen alapult. Az eljárás keretein belül maradó, vélt vagy valós szabálysértés miatt az eljárási törvényben biztosított jogorvoslással lehet élni, az ilyen sérelem a személyiségi jog megsértésének megállapítására nem ad alapot. Jogellenes magatartás hiányában a kártérítési felelősség konjunktív törvényi feltételeire tekintettel, a többi törvényi tényállási elem – okozati összefüggés, kár bekövetkezte, összecszerűség – vizsgálatát az elsőfokú bíróság szükségtelennek ítélte, ezért mellőzte az indítványozó által bejelentett tanúk meghallgatását.
- [8] Az indítványozó fellebbezését követően a Fővárosi Ítéltábla 2020. június 30. napján kelt döntésével a tényállás kiegészítése és az indokolás pontosítása mellett, lényegében az elsőfokú bíróság indokolásával egyetértve, az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy – noha az eredetileg benyújtott vádirat hiányos volt – a vádirat a törvényes vád követelményeinek megfelelt. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) lehetőséget adott a vád hiányosságainak pótlására, ebből következően a vádirat hiányossága nem valósít meg kirívóan súlyos jogsértést. Az ítéltábla álláspontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme nem állapítható meg, mert az indítványozó védett tulajdonságaként ellenzéki politikai párthoz való tartozását és miniszteri tisztségét jelölte meg, azonban a vele összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoportot nem határozta meg. A jogsértést megalapozó konkrét tények hiányában az emberi méltóság, becsület és jó hírnév megsértése sem volt megállapítható.
- [9] A bizonyítási indítványok mellőzésével kapcsolatban a másodfokú bíróság rögzítette, hogy az indítványozó nem adta elő, hogy az egyes bizonyítási eszközökkel milyen, az érvényesített jogot megalapozó, általa előadott tényt kíván bizonyítani, a bizonyítandó tények köre így nem volt meghatározható, ezért az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte azok teljesítését.
- [10] Az indítványozó fellebbezésében írtakra reagálva a másodfokú bíróság utalt arra is, hogy a végső büntető bírósági döntés nem állapított meg kirívó törvénysértést az alperesek részéről. Ez – álláspontja szerint – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 6. § alapján köti a polgári

bíróságot. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyan a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 4. § (1) bekezdése értelmében a polgári bíróságot más hatóság döntése vagy a megállapított tényállás nem köti, de ez a rendelkezés csak akkor irányadó, ha a Pp. 4. § (2) bekezdése szerint jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről dönt, amiről a jelen esetben nyilvánvalóan nincs szó.

- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2021. szeptember 7. napján meghozott, Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítéletével a jogerős döntést hatályában fenntartotta. A Kúria rögzítette, hogy a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta; a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, erre tekintettel a Kúria az elsőfokú ítélet tartalmi hiányosságait érintő felülvizsgálati kérelem részekkel nem foglalkozhatott. Úgyszintén nem képezhettek a felülvizsgálatnak, de az egész eljárásnak sem a tárgyát a büntetőügy harmadfokú szakaszával kapcsolatos kifogások, mert a Fővárosi Ítéletábrla – mint önálló jogi személy – nem volt peres fél. A Kúria rámutatott, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében egyetlen konkrét anyagi jogi jogszabályt sem jelölt meg, csak a Pp., illetve a Be. egyes szabályainak megsértésére hivatkozott. Erre figyelemmel nem vizsgálható, hogy a tényállás megállapítása során történt-e nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetés.
- [12] A Be. felülvizsgálati eljárásban felhívott rendelkezései kapcsán a Kúria utalt arra, hogy a polgári személyiségi jogi vagy kártérítési per nem a büntetőeljárás jogorvoslati fóruma. Az indítványozó bizonyítási indítványának mellőzésével kapcsolatban a Kúria rámutatott, hogy az indítványozó a keresetét a büntetőeljárás mikénti lefolytatására alapozta. Az elsőfokú bíróság a büntetőügy iratanyagát beszerezte, az a jogerős ítélet meghozataláig rendelkezésre állt. A büntetőügy iratai (annak tartalma) mint okirati bizonyíték, a perben felhasznált bizonyítási eszköz (okirati bizonyítás) volt. Utalt továbbá arra is, hogy az eljáró bíróság személyében történt változás az iratok ismertetésének kötelezettségével jár, ami nem jelenti az iratok teljes terjedelmű felolvasását, ezért az iratismer tetés időbeli megvalósulása irreleváns.
- [13] A Bszi. 6. §-a és a Pp. 4. § (1) bekezdése egymáshoz viszonyítva azonban a Kúria a másodfokú bíróságétól eltérően értelmezte. A kúriai döntés szerint a jogerős büntető bírósági ítélet azon megállapítása, hogy a büntetőeljárás során kirívó jogsértés nem történt, nem köti a polgári bíróságot, mert a Bszi. 6. §-a és a Pp. 4. § (1) bekezdése egymással az általános és speciális viszonyában állnak. Elvi élel kimondta, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdésének alkalmazása nem mellőzhető a Bszi. 6. §-ára alapítva. Ugyanakkor a Pp. 4. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága fel sem merül, mert nem bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől kellett dönteneteni a perben. Ez a szabály a bűncselekmény elkövetőjével (a helyette helytállni tartozó személlyel) szembeni perre irányadó.
- [14] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény R) cikkére, I., II., VI., XV. cikkére, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére és a 28. cikkére hivatkozva állította a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességét. A panaszban megfogalmazott érvek túlnyomórészt a korábban folyamatban volt büntetőeljárással, részben pedig az azt követő kártérítési perrel kapcsolatosak. Az indítványozó az egyes alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben többnyire nem jelölte meg, hogy az Alaptörvény felhívott cikke mely bekezdésének sérelmét állítja, érvei több alaptörvényi rendelkezéshez is kapcsolhatók, ezért tartalma szerint értékelve az indítványban előadottakat az Alkotmánybíróság azt a következőképpen foglalja össze.
- [15] 3.1. Az indítványozó szerint már maga a büntetőeljárás megindítása is alaptalan és megalázó volt, az sérti az Alaptörvény II. cikkét, s ez áll a teljes nyomozati és az azt követő büntetőeljárásra is. Az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben a jó hírnév sérelmét állította, e körben idézte az Alaptörvény I. cikkének (1) bekezdését is, utalva arra, hogy az alaptalan gyanúsítás és az elhúzódo eljárás magánéletét, családját is megviselte, e mellett egzisztenciálisan nehéz helyzetbe került. Az Alaptörvény XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód sérelmét nézete szerint az okozza, hogy a büntetőeljárás tárgyává tett ingatlan értékesítési gyakorlatot még elődje idején alakították ki, ennek ellenére, csak vele szemben indult eljárás. A XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyrészt az eljárás elhúzódozásában, másrészt abban látja, hogy politikailag motivált eljárásról volt szó. Álláspontja szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdése több ok miatt is sérült. Egyrészt azért, mert az ügyészség a hatalom elvárásainak megfelelően igyekezett eljárni. Ezt bizonyítja, hogy az elsőként benyújtott vádirat alkalmatlan volt a tárgyalásra, ezért azt az elsőfokú bíróság visszaküldte az ügyészségnek. Másrészt a II. rendű alperes annak ellenére állapította meg hatásköre hiányát, hogy korábban a Fővárosi Ítéletábrla már kijelölte az eljárásra a Pesti Központi Kerületi Bíróságot. Ez 1 év és 2 hónappal hosszabbította meg az eljárás időtartamát, mely jóval

az észszerű időtartamot meghaladóan 5 év 4 hónapig húzódott. Mindez összességében azt is kétségessé teszi, hogy független és pártatlan bíróság járt el az ügyében.

- [16] 3.2. Az indítvány támadott ítéletekkel kapcsolatos okfejtése az Alaptörvény 28. cikkét felhívva, alapvetően a bíróságok jogértelmezését kifogásolja. Sérelmezi, hogy a kártérítési perben a büntetőeljárás korábban részletezett anomáliáit a Kúria nem tekintette olyan kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési hibának, amely megalapozza a kárigényét. Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálja felül a jogerős ítéletet. Ez nézete szerint azt jelenti, hogy ha a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem jelöli meg pontosan, hogy a bíróság ítélete milyen jogszabályt sért, vagy valamilyen törvénysértést a felsorolásból kihagy, úgy a Kúria, noha nyilvánvalóan észleli a törvénysértést, azt nem bírálja el. Álláspontja szerint a Kúria tévesen mellőzte a büntetőeljárás III. fokú szakaszát érintő kifogásait azon az alapon, hogy a Fővárosi Ítéletábról nem vonta perbe.
- [17] Idézte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, melyből állítása szerint nem vonható le az a következtetés, hogy „csak kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési magatartás alapozza meg a hatóságok kártérítési felelősségét”. Kifogásolta, hogy egy olyan jogrendszerben, ahol nem precedens jog van, a „bírói gyakorlat” dönti el, hogy ügyészszégi, bírósági károkozás esetén milyen mértékűnek kell lenni a törvénysértésnek ahhoz, hogy az összes kárt ne a törvénysértő viselje, hanem a károsult. Álláspontja szerint ez a gyakorlat nem felel meg az Alaptörvény R) cikkének. Az Alaptörvény XV. cikkének állított sérelme kapcsán egy kérdést fogalmazott meg, arra várva választ, hogy miként működik a törvény előtti egyenlőség, ha a nyilvánvaló törvénytelenséget elkövető hatóságok a legcsekélyebb mértékben sem felelnek az okozott vagyoni és nem vagyoni hátrányokért, és az összes hátrányos következményt ők köteles viselni. Kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a peres eljárás során változás történt a bíró személyében, s azt is, hogy az általa előterjesztett bizonyítékokat nem tette az eljárás anyagává a bíróság.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indokolt bírói döntéshez való joghoz kapcsolhatók az indítványozó érvei. Nézete szerint téves a Kúria azon megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság megindokolta volna, miért tekintette szükségletlennek az általa felajánlott bizonyítást. A bíróságok semmilyen indokát nem adták, hogy miért tekintették súlytalannak a büntetőügyben elkövetett, I/3.1. pontban (Indokolás [15]) részletezett anomáliákat. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a bizonyítékokat, s állapították meg a tényállást, ebből következően téves a következtetésük is. A Kúria döntése tényszerűtlen, valótlan, a Pp. 4. § (1) és a Bszi. 6. §-val kapcsolatos okfejtése pedig jogi „csűrös-csavarás”.

II.

- [19] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [20] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítéletet a Kúria az indítványozó jogi képviselőjének 2021. október 24-én kézbesítette, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. december 23-án, határidőben nyújtotta be az indítványozó. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [21] 1.1. Az indítványozónak az I/3.1. pontban (Indokolás [15]) megfogalmazott kifogásai valójában nem a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti perben, hanem az alapügyben, vagyis a büntetőeljárásban, a nyomozati és a vádemelést követő bírósági szakaszban hozott döntésekkel kapcsolatosak. Az alkotmányjogi panaszban keverednek a büntetőeljárással kapcsolatos kifogások a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti perben állított sérelmekkel. A büntetőeljárással összefüggésben előadott, I/3.1. pontban (Indokolás [15]) részletezett kifogások azonban nem vizsgálhatók a jelen panaszeljárásban, mert a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti per – bár kapcsolódik a büntetőeljáráshoz – nem az alapügy folytatása, nem újabb jogorvoslati eszköz.
- [22] 1.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az Alaptörvény R) cikke, valamint a 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható {az R) cikk vonatkozásában: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; a 28. cikk vonatkozásában: 3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [23] 1.3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – csupán olyan esetben alapítható alkotmányjogi panasz, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott {7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az indítványozó kártérítési követelésének elbírálása során kizárólag bírói fórumok jártak el. Ebből következik, hogy hatósági eljárás hiányában az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított jogai a kártérítési perben nem sérülhettek. Az alkotmányjogi panasz ezen elemeinek érdemi vizsgálatára tehát az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek való meg nem felelése miatt nem volt lehetősége [lásd hasonlóan 3198/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [24] 1.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelel-e. E követelménynek az indítvány részben megfelel. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a támadott bírói döntéseket, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett

elő annak megsemmisítésére. Az Alaptörvény XV. cikkével kapcsolatos indítványelem tekintetében azonban nem tartalmaz érdemi, alkotmányossági érvelést arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével. Az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.

- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a befogadhatóság további vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelemekkel összefüggésben folytatta le.
- [26] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemek túlnyomó részben a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok ezekből levont következtetéseit vitatja. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kéri az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánja elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal következetes gyakorlatára, miszerint az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panaszeljáráásban csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [28] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróságok mellőzték az általa felajánlott bizonyítási indítványok teljesítését, s nem adtak számot ennek indokáról. Ezzel kapcsolatban az előzőekben írtakon túl utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy az eljáró bíróságok részletesen megindokolták, hogy az indítványozó bizonyítási indítványait miért mellőzték.
- [29] A Fővárosi Ítéltábla döntésében – más szempontok mellett – a jogerős büntető bírósági ítéletnek a Bszi. 6. §-a alapján olyan tartalmat, kötéserőt tulajdonított, ami kizárja a kártérítési felelősség megállapítását. Ezzel szemben a Kúria elvi élel rögzítette, hogy a Bszi. 6. §-a az adott ügyben nem köti a kártérítési perben eljáró bíróságot, viszont nem tér ki arra, hogy ennek mennyiben volt relevanciája az eljárás egészét tekintve az érdemi döntésre. Ennyiben tehát az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító része az indokolt döntéshez való joggal összefüggésben felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezek alapján a 2022. november 15-én tartott ülésén az indítványt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerinti eljárásban befogadta.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [31] 1. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárás „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [56]} Az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja az indokolt bírói döntéshez való jogból eredő alkotmányos kötelezettség teljesítésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével fennálló összhangját, mivel a bírói döntés és az ügy egyedi körülményei azt alapvetően befolyásolhatják.
- [32] A tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmával is több döntésben foglalkozott már az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának

abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [34]} A bíróságok indokolási kötelezettsége tehát az ügy elbírálása szempontjából releváns kérdésekre adandó válasz kötelezettségét jelenti.

- [33] Emellett az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.” (Abh., Indokolás [33])
- [34] 2. Az előzőekben írtak alapján az Alkotmánybíróságnak az ügy eldöntéséhez abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a Bszi. 6. §-nak és a Pp. 4. § (1) bekezdésének mikénti értelmezése mennyiben tekinthető a per lényegi kérdésének. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban elsőként rámutat, hogy a másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, ezért a másodfokú bírósági döntés indokolásában szereplő érvek nem pusztán önmagukban, az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltaktól függetlenül, hanem azokkal együttesen értékelendők. Az elsőfokú döntés részletesen értékelte a bizonyítékokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy kirívó jogsértés nem történt és jogellenesség hiányában a kártérítési felelősség konjunktív feltételei nem állnak fenn, ezért szükségtelen a további törvényi tényállási elemek vizsgálata.
- [35] A másodfokú ítélet a tényállás pontosítása és kiegészítése mellett lényegében egyetértett az elsőfokú ítéletben írtakkal, s a Fővárosi Ítéletábrla a fellebbezésben írtakra reagálva értelmezte a Bszi. 6. §-át és a Pp. 4. § (1) bekezdését. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az említett jogszabályi rendelkezések mikénti értelmezése, az adott kérdésben a Kúria eltérő álláspontja nem tekinthető az ügy elbírálása szempontjából lényeges kérdésnek, mert a jogerős döntés nem ezen, hanem a bizonyítékok adott jogszabályi környezetben történő értékelésén alapul. Ebből következik, hogy az indítványozó a kifogásolt döntések indokolásából választ kaphatott arra, hogy az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit a bíróságok milyen szempontok alapján vizsgálták, és azokat a döntéshozatal során miként értékelték.
- [36] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felhozott érvek alapján nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez fűződő jog sérelme, ezért a rendelkező részben írtak szerint az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/110/2022.

